EESTI
INFOTEHNOLOOGIA JA
TELEKOMMUNIKATSIOONI
LIIT

Pr Tiina Uudeberg
Kantsler
Justiits- ja Digiministeerium
Suur-Ameerika 1
10122 TALLINN

Teie 03.11.2026 nr 7-1/7975

Meie 23.11.2026 nr 5.1-1/170-1

**Arvamus Euroopa Liidu kriitilise side süsteemi loomise ettepaneku kohta**

Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit (ITL) on tutvunud Euroopa Komisjoni avaldatud Euroopa Liidu kriitilise side süsteemi (EUCCS) õigusliku regulatsiooni ettepanekuga ning esitab oma arvamuse ja ettepanekud sisendina Eesti seisukohtade kujundamisse.

EUCCS määruse eelnõu osas soovitame Eestil toetada lähenemist, mille kohaselt ühtlustatakse ELi tasandil eelkõige kriitilise side funktsionaalsed eesmärgid, minimaalsed turvanõuded ning piiriüleseks koostalitlusvõimeks vajalikud standardid ja liidesed. Riikliku süsteemi arhitektuuri, hankemudeli, toimepidevusmeetmete, katvuse ja investeeringute valik peab jääma meie hinnangul eelnõu artiklis 5 ette nähtud liikmesriigi kriitilise side strateegia osaks ja liikmesriigi otsustada. Selline lähenemine vastaks ka eelnõu enda *system of systems* põhimõttele, mille kohaselt EUCCS ühendab riiklikud süsteemid säilitades liikmesriikide kontrolli nende üle.

**ITL-i ettepanekud on järgmised:**

1. **Säilitada liikmesriikide otsustusruum ja tehnoloogianeutraalsus (eelnõu artiklid 5–8 ning 11)**

Liikmesriigil peab säilima õigus valida oma julgeolekuolukorda, olemasolevat sidetaristut, geograafiat, riskihinnangut ja majanduslikku otstarbekust arvestades EUCCS-i nõuete täitmiseks sobiv võrguarhitektuur ja tehniline lahendus.

ESTONIAN ASSOCIATION OF INFORMATION
TECHNOLOGY AND TELECOMMUNICATIONS
Lõõtsa 2b, 11415 Tallinn, Estonia
+372 617 7145
info@itl.ee / www.itl.ee

See on Eesti jaoks oluline, kuna Eestis ei ole praegu eraldiseisvat riiklikku *mission-critical core*-võrku. Uue riikliku *core*'i rajamine eeldaks lisaks investeeringule ka selle ülevalhoidmise ja arendamise kompetentsi ülesehitamist. Seetõttu peaks Eestile jääma võimalus otsustada, milline mudel valida ning kui see on otstarbekas, peab olema võimalik hankida kogu vajalik ressurss teenusena erasektorilt.

Ühtlasi on see kooskõlas ka eelnõu artikli 6 lõikega 2, mis lähtub otseselt olemasoleva sidetaristu kasutamisest võimalikult suures ja asjakohases ulatuses, sealhulgas jagatud infrastruktuuril ning *network slicing'u* abil.

Eelnõu artikli 7 lõike 1 punkt c võimaldab nõutava eraldatuse saavutada füüsiliste, loogiliste, tehniliste, operatiivsete, organisatsiooniliste või lepinguliste meetmetega ning sätestab sõnaselgelt, et nõutav eraldatus ei välista kriitilise side teenuste osutamist üldkasutatava sidevõrgu jagatud infrastruktuuril. Samal ajal tuleb arvestada eelnõu artikli 7 lõike 1 punktist d tulenevate *critical communication core* suveräänsuse ja tarneahela turvalisuse nõuetega.

Eesti seisukohad võiksid seetõttu sisaldada lähenemist, et regulatsioon ei tohi luua eeldust, et eelnõu artikli 6 lõike 1 punktis b nimetatud *critical communication core* oleks liikmesriigi enda omandis või liikmesriigi enda poolt rajatud ja käitatav. Liikmesriigile peab jääma võimalus valida sobiv mudel *core'i* hankimiseks ja opereerimiseks erasektorilt, arvestades seejuures eelnõu artiklist 7 tulenevaid turvalisuse ja suveräänsuse nõudeid.

## 2. Toimepidevus- ja turvanõuded peavad kirjeldama nõutavat tulemust, jättes liikmesriigile paindlikkuse sobivate meetmete ja tehnoloogiate valikul (eelõu artikkel 7, artikkel 11 ja määruse lisa)

Eelnõu artikkel 7 lähtub asjakohastest ja proportsionaalsetest toimepidevuse meetmetest, kuid määruse lisa muudab nõuded märksa konkreetsemaks. Näiteks näeb see ette RAN-i 8-tunnise varutoite ja toimepideva *backhaul*'i. Sellist lähenemist ei saa toetada ega pidada põhjendatuks. Teeme ettepaneku taolised üldised toimepidevuse nõuded regulatsioonist välja jätta.

Soovitame Eestil toetada lähenemist, mille kohaselt:

- toimepidevusnõuded kehtestab iga riik ise, kuna riigiti on olukord väga erinev;
- kui ka ELi kehtestab teatud miinimumnõuded, siis ei tohi nõuda nende kohaldamist ühtemoodi kõikide võrgusegmentide, nt RAN-i kui terviku lõikes.

ESTONIAN ASSOCIATION OF INFORMATION
TECHNOLOGY AND TELECOMMUNICATIONS
Lõõtsa 2b, 11415 Tallinn, Estonia
+372 617 7145
info@itl.ee / www.itl.ee

Liikmesriigil peab olema võimalik riskihinnangu alusel määratleda konkreetset kohalikku konteksti ja investeerimisvõimekust arvestades kriitilised võrgusegmendid, teenused, piirkonnad või objektid ning neile vajalik toimepidevuse tase. Näiteks ole mõistlik, et erinevate teenuste (nt sõnum ja videokõne) osas on ootused ning SLA-d samaväärsed.

Selline lähenemine võimaldaks suunata investeeringud sinna, kus täiendav toimepidevus annab reaalse väärtuse.

Samuti on oluline eelnõu artikkel 7 lõige 3, mille alusel võib Euroopa Komisjon kehtestada rakendusaktiga liikmesriikide süsteemidele täiendavad minimaalsed turvalisuse ja toimepidevuse nõuded. Ka nende nõuete kehtestamisel tuleb säilitada proportsionaalsus, tehnoloogianeutraalsus ja võimalus saavutada nõutav tulemus erinevate samaväärsete meetmete või nende kombinatsiooniga.

Samast põhimõttest tuleks lähtuda turvalisuse nõuete puhul. Määruse lisas on optimaalse küpsustaseme juures nimetatud *post-quantum capability* ja *quantum key distribution*.

Selliste tulevikutehnoloogiate puhul tuleb vältida konkreetse tehnoloogia muutmist siduvaks nõudeks enne, kui selle standardiseerimine ja praktiline rakendatavus mobiilsidevõrkudes on piisavalt selged. Nõuded võiksid olla eelkõige eesmärgi- ja tulemuspõhised ning lähtuda nende rakendamise ajal kehtivatest Euroopa ja rahvusvahelistest standarditest, võimaldades kasutada ka samaväärseid tehnilisi lahendusi. See oleks kooskõlas ka eelnõu artikli 11 standardipõhise lähenemisega ega lukustaks EUCCS-i enneaegselt konkreetse tehnoloogia või standardiversiooni külge.

## 3. Katvus- ja teenusenõudeid ei peaks kehtestama tsentraalselt (eelnõu artikkel 6 ja määruse lisa)

Määruse lisa sätestab süsteemi küpsustasemete kaupa mobiilivõrkude territoriaalse katvuse eesmärgid vähemalt 70%, 80% ja lõpuks 90% territooriumist ning 95% elanikkonnast. Samuti näeb lisa ette kiiresti kasutusele võetavaid lahendusi ja hilisemal tasemel satelliidi *direct-to-device* lahenduse integreerimist.

Leiame, et territoriaalse katvuse tingimused peavad jääma liikmesriikide endi otsustada ja neid ei tohi kehtestada üle ELi ühesugustena.

Oodatava kättesaadavuse ja toimepidevuse saavutamiseks peab saama kombineerida erinevaid mobiilsidevõrke, satelliitsidet, kiiresti kasutusele võetavaid lahendusi ja muid tehnoloogiaid.

Samuti võiks infrastruktuuri tehniliste omaduste asemel määratleda võimalikult palju oodatavat funktsionaalset tulemust, sealhulgas millised kriitilise side teenused peavad konkreetses olukorras minimaalselt toimima.

ESTONIAN ASSOCIATION OF INFORMATION
TECHNOLOGY AND TELECOMMUNICATIONS
Lõõtsa 2b, 11415 Tallinn, Estonia
+372 617 7145
info@itl.ee / www.itl.ee

Eesti võiks seetõttu taotleda määruse lisa muutmist viisil, et katvuse ja toimepidevuse näitajad jääksid riigisisesesse pädevusse või kui on soov teatud standardit üle ELi kirjeldada, siis oleks see üksnes soovituslik.

## 4. ELi tasandi regulatsioon peaks keskenduma eelkõige piiriüleseks koostalitluseks vajalikule (eelnõu artikkel 2 lg 1, artikkel 6 lg 3 ning artiklid 11 ja 13–15)

EUCCS-i peamine ELi tasandi lisaväärtus seisneb riiklike süsteemide piiriüleses koostalitlusvõimes. Eelnõu artikli 2 lõige 1 näeb ette riiklike süsteemide koostalitlusvõime, artikli 6 lõige 3 nende ühendatavuse teiste liikmesriikide süsteemidega ning artiklid 11 ja 13–15 käsitlevad ühiseid standardeid, akrediteerimist, süsteemide ühendamist ja piiriülest toimimist.

Seetõttu võiks EL-i tasandil keskenduda eelkõige piiriüleseks toimimiseks vajalikele standarditele ja liidestele, autentimisele, turvalisusele, teenuste koostalitlusvõimele ning prioriteetide seadmise üldpõhimõtetele.

Mis tahes detailsed katvus- või toimepidevusnõuded, rääkimata riigisisestest tehnilistest valikutest, nagu konkreetne võrgu ülesehituse mudel, tugijaamade toimepidevuse tehniline lahendus, QoS-i detailid või kriitiliste objektide määratlemine, peavad jääma riiklikule tasandile, kui need ei ole otseselt vajalikud piiriülese koostalitlusvõime tagamiseks.

Ka Euroopa Komisjoni mõjuhinnang toetab sellist lähenemist: eelistatud mudeliks valiti detsentraliseeritud lahendus, kus liikmesriigid säilitavad suveräänsuse oma riiklike süsteemide üle ning ELi tasandile jäävad eelkõige ühendamise, seire ja tugifunktsioonid.

## Kokkuvõte

Eesti seisukohast võiks EUCCS-i regulatsioon olla võimalikult eesmärgi- ja tulemuspõhine, tehnoloogianeutraalne ja proportsionaalne. ELi tasandil tuleks ühtlustada vaid see, mis on vajalik süsteemide turvaliseks piiriüleseks koostalitluseks. Vältida tuleb nõudeid, mis määravad põhjendamatult ette riikliku süsteemi tehnilise arhitektuuri, konkreetse tehnoloogia või tehnilise lahenduse või toovad ilma selge julgeoleku- või toimepidevusvajaduseta kaasa olemasolevaid üldkasutatavaid sidevõrke dubleeriva infrastruktuuri rajamise.

ESTONIAN ASSOCIATION OF INFORMATION
TECHNOLOGY AND TELECOMMUNICATIONS
Lõõtsa 2b, 11415 Tallinn, Estonia
+372 617 7145
info@itl.ee / www.itl.ee

Regulatsioon peaks olema piisavalt tulevikukindel, kuid tulevikukindlus ei peaks tähendama alles arenevate tehnoloogiate või standardite ennetavat muutmist siduvaks regulatiivseks nõudeks. Välistada tuleb üle EL-iliste kohustuslike katvus- ja toimepidevusnõuete kehtestamine, kuna riigiti on olukorrad väga erinevad ja ühesugused mahukad nõuded ei ole seega põhjendatud.

Tehniliste ja turvanõuete puhul tuleks lähtuda sidevõrgu ülesehitamise hetkel kohaldunud Euroopa ja rahvusvahelistest standarditest ning säilitada võimalus saavutada nõutav turvalisuse ja toimepidevuse tase erinevate samaväärsete tehniliste lahendustega. Sellist standardipõhist lähenemist toetab ka eelnõu artikkel 11.

Eelkõige ei tohi regulatsioonist tekkida eeldust, et eelnõu artikli 6 lõike 1 punktis b ette nähtud *critical communication core* peab olema riigi enda omandis või riigi enda poolt rajatud ja opereeritav.

Liikmesriigile peaks jääma võimalus valida oma riskihinnangust, julgeolekuvajadustest ja olemasolevast infrastruktuurist lähtudes sobiv omandi-, hanke- ja opereerimissmudel, sh osta vastav ressurss ja teenused sisse erasektorilt. On positiivne, et eelnõu artikli 6 lõige 2 toetab seejuures olemasoleva üldkasutatava sidetaristu kasutamist võimalikult suures ja asjakohases ulatuses.

Loodame, et leiate võimaluse arvestada meie ettepanekute ja tähelepanekutega Eesti seisukohtade kujundamisel ning eelnõu edasises menetluses. Teeme ettepaneku kohtumiseks, et saaksime oma ettepanekud ka suuliselt selgitada ning eelnõuga seotud küsimusi ministeeriumiga arutada.

Palume ITL-iga võimalusel jagada Eesti seisukohtade kavandit enne nende esitamist Vabariigi Valitsusele heakskiitmiseks.

Lugupidamisega

*/allkirjastatud digitaalselt/*

Doris Põld
Tegevjuht

Keilin Tammepärg, keilin.tammeparg@itl.ee

ESTONIAN ASSOCIATION OF INFORMATION
TECHNOLOGY AND TELECOMMUNICATIONS
Lõõtsa 2b, 11415 Tallinn, Estonia
+372 617 7145
info@itl.ee / www.itl.ee